

नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्प टप्पा-१
प्रकल्पाच्या सुधारित पूर्णत्व
खर्चास मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
नगर विकास विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एनआरडी-३३२१/प्र.क्र.८९/नवि-७,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १४ नोव्हेंबर, २०२२

संदर्भ:-

- नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. नासुप्र.३३१३/प्र.क्र.४१/नवि-७, दिनांक ३०.०९.२०१४
- नगर विकास मंत्रालय, भारत सरकार यांचे क्र. K-१४०११/१(N-१)/२०१४-MRTS-III, दिनांक २१.०८.२०१४.
- नगर विकास विभाग, शासन निर्णय क्र. पीआरडी-३३१७/प्र.क्र.३२/नवि-७ दिनांक ३१.०७.२०१७.

प्रस्तावना :-

नागपूर शहराची वाढती लोकसंख्या आणि वाहनांची संख्या या अनुषंगाने निर्माण झालेल्या वाहतूक समस्या लक्षात घेता, नजीकच्या काळामध्ये अस्तित्वात असलेले रस्ते अपुरे पडून गर्दी होईल हे लक्षात घेवून शासनाने संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ३०.०९.२०१४ अन्वये नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पांतर्गत मार्गिका क्र.१ "ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान" व मार्गिका क्र.२ "प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर" अशा दोन मेट्रो रेल मार्गिकांच्या प्रकल्पास मान्यता दिली आहे. सदर प्रकल्पास केंद्र शासनाने संदर्भाधीन दिनांक २१.०८.२०१४ रोजीच्या पत्रान्वये प्रकल्पास मंजूरी प्रदान केली आहे. सदर प्रकल्पाची उभारणी महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. या विशेष उद्देश वाहन कंपनीमार्फत करण्यात येत आहे. नागपूर मेट्रो प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या अनुषंगाने केंद्र शासन, राज्य शासन व नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉर्पोरेशन लि. यांच्या दरम्यान माहे जुलै, २०१५ मध्ये त्रिपक्षीय सामंजस्य करारनामा करण्यात आलेला आहे. उक्त त्रिपक्षीय सामंजस्य करारनाम्यास संदर्भाधीन शासन निर्णय दि. ३१.७.२०१७ अन्वये कार्योत्तर मंजूरी दिली आहे.

सदर प्रकल्पाच्या एकूण ३८.२१५ कि.मी. लांबीपैकी दिनांक ०८.०३.२०१९ रोजी १३.७० कि.मी., दिनांक २९.०९.२०२० रोजी ११.०० कि.मी आणि दिनांक २१.०८.२०२१ रोजी आणखी १.५० कि.मी. असे एकूण २६.२० कि.मी लांबीच्या मेट्रो मार्गिकेचे कार्यान्वयन सुरु केले आहे. प्रकल्पाची उर्वरित १२.०१५ कि.मी. मार्गिका लवकरच कार्यान्वित होणे अपेक्षित आहे.

नागपूर मेट्रो रेल प्रकल्पाच्या खर्चामध्ये वाढ होत असल्याने महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., नागपूर यांनी सुधारित खर्चाचा प्रस्ताव शासनास सादर केला आहे. त्यानुषंगाने सुधारित खर्चाच्या प्रस्तावास राज्य शासनाकडून मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुषंगाने शासनाने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेतला आहे.

शासन निर्णय :-

महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., नागपूर यांनी केलेल्या विनंतीच्या अनुषंगाने नागपूर मेट्रो टप्पा-१ प्रकल्पाच्या सुधारित प्रकल्प पुर्णत्व खर्चास पुढीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे:-

- (१) नागपूर मेट्रो टप्पा १-प्रकल्पाचा मूळ प्रकल्प पुर्णत्व खर्च रु.८६८० कोटी यामध्ये वाढ झाल्याने महामेट्रोने सादर केलेल्या प्रस्तावाच्या अनुषंगाने रु.९२७९.०६ कोटी या सुधारित प्रकल्प खर्चास सुधारित प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.
- (२) सोबतच्या परिशिष्ट-अ येथे नमूद केलेल्या रु.९२७९.०६ कोटी सुधारित खर्चाच्या वित्तीय सहभाग आराखड्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (३) सदर प्रकल्पासाठी केंद्रीय करांच्या ५० टक्के रु. ४४१ कोटी व राज्य करांकरिता रु. १८१ कोटी अशी एकूण रु.६२२ कोटी रक्कम महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. यांना राज्यशासनाकडून बिनव्याजी दुर्यम कर्ज देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (४) सदर प्रकल्पासाठी आवश्यक असलेल्या राज्य शासन/राज्य शासनाच्या संस्था यांच्या ताब्यातील/मालकीची सोबतच्या परिशिष्ट-ब येथील एकूण ३२८२८४.३७४१ चौ.मी. जमीन नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प राबविणाऱ्या महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., नागपूर या एस.पी.व्ही. कंपनीकडे विनामोबदला स्वरूपात हस्तांतरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने सदरच्या जमिनी विना मोबदला तत्वावर महामेट्रोच्या नावे करण्यासाठी जिल्हाधिकारी, नागपूर यांनी आवश्यक ती प्रक्रिया पूर्ण करावी.
- (५) महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लि. यांचे ताब्यातील/मालकीची सोबतच्या परिशिष्ट-क येथील एकूण ४२१३९८.६७ चौ.मी. जमीन नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प राबविणाऱ्या महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि., नागपूर या एस.पी.व्ही. कंपनीकडे विनामोबदला स्वरूपात हस्तांतरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- (६) उपरोक्त अनुक्रमांक ४ व ५ मध्ये नमूद केल्यानुसार नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाकरिता ज्या विभागांची जमीन संपादित केली आहे, अशा संपादित केलेल्या जमिनींच्या बदल्यात संबंधित प्रशासकीय विभागांनी केलेल्या मागणींची पूर्तता करण्यास्तव संबंधित प्रशासकीय विभागाने आवश्यक तो निधी अर्थसंकल्पात उपलब्ध करून घ्यावा.
- (७) सदर प्रकल्पाची उभारणी तसेच संचालन व देखभाल महामेट्रोकडून करण्यात येत असल्याने मूळ दिनांक ३०.०९.२०१४ रोजीच्या शासन निर्णयामधील निर्णय क्रमांक ६ मध्ये "परिशिष्ट -३" येथे नमूद केलेल्या वित्तीय स्रोतांतून प्राप्त होणारा निधी महामेट्रोच्या स्तरावर "नागरी परिवहन निधी" मध्ये ठेवून त्याचा प्रकल्पाच्या कर्जाची परतफेड, संचालन व देखभाल खर्च व भविष्यातील पायाभूत प्रकल्पांच्या अर्थ सहाय्यासाठी विनियोग करण्यात यावा", अशी सुधारणा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

(८) सदर प्रकल्पासाठी घेण्यात आलेल्या बाह्य कर्जाची व्याजासह परतफेडीची जबाबदारी महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेडची राहील.

(९) संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ३०.०९.२०१४ मधील निर्णय क्र. (३) व (४) वगळण्यात येत आहेत.

(१०) सदर प्रकल्पाच्या सुधारित सविस्तर प्रकल्प अहवालास मंजुरी देण्याच्या अनुषंगाने केंद्र शासनाशी आवश्यक तो पत्रव्यवहार करण्यास नगर विकास विभागास प्राधिकृत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.१३३/कार्यासन-१४४४, दिनांक ११.०४.२०२२ व वित्त विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.२९९/व्यय-३, दिनांक ०४.११.२०२२ अन्वये प्राप्त अभिप्राय व मा.मंत्रीमंडळाच्या दि. ०४.१०.२०२२ रोजी पार पडलेल्या बैठकीतील निर्णयानुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२२१११४११३२१३१७२५ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(विजय चौधरी)
उप सचिव, महाराष्ट्र राज्य

प्रति,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
५. अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
६. अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
७. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
८. अपर मुख्य सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
९. अपर मुख्य सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१०. अपर मुख्य सचिव, ग्राम विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
११. अपर मुख्य सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१२. अपर मुख्य सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१३. प्रधान सचिव (वित्तीय सुधारणा), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
१४. प्रधान सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१५. प्रधान सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१६. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१७. प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
१८. प्रधान सचिव (ऊर्जा), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

१९. प्रधान सचिव, कौशल्य विकास व उद्योजकता विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२०. प्रधान सचिव, कृषी विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
२१. प्रधान सचिव, उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
२२. प्रधान सचिव, पर्यटन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०००३२.
२३. सचिव (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
२४. सचिव, वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२५. विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर.
२६. सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर
२७. आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.
२८. महानगर आयुक्त, नागपूर महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण, नागपूर.
२९. जिल्हाधिकारी, नागपूर.
३०. पोलिस आयुक्त, नागपूर.
३१. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लि. (महामेट्रो) नागपूर.
३२. उपाध्यक्ष तथा व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लि., मुंबई.
३३. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ लि., मुंबई.
३४. महाव्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, मुंबई.
३५. विभागीय रेल्वे प्रबंधक, मध्य रेल्वे, नागपूर.
३६. विभागीय रेल्वे प्रबंधक, दक्षिण-पूर्व मध्य रेल्वे, नागपूर.
३७. महाव्यवस्थापक, नागपूर महानगर परिवहन महामंडळ मर्यादित, पुणे.
३८. सह सचिव, नगर रचना, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
३९. संचालक, नगर रचना, मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे.
४०. उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
४१. कार्यासन अधिकारी (नवि-२६), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४२. निवड नस्ती (नवि-७).

परिशिष्ट-अ

सुधारित प्रकल्प पूर्णत्व खर्चाचा आराखडा:-

अ.क्र.	बाब	सुधारित सहभाग	
		सहभाग रक्कम (रु. कोटी)	टक्के
१.	केंद्र शासनाचा समभाग	१११४.००	१३.३०%
२.	केंद्र शासनाकडून केंद्रीय करांच्या ५०% दुर्यम कर्ज	४४९.००	५.२७%
	केंद्र शासनाकडून एकूण	१५५५.००	१८.५६%
३.	महाराष्ट्र शासनाचा समभाग	१११४.००	१३.३०%
४.	महाराष्ट्र शासनाकडून केंद्रीय करांच्या ५०% दुर्यम कर्ज	४४९.००	५.२७%
	महाराष्ट्र शासनाकडून एकूण	१५५५.००	१८.५६%
५.	नागपूर सुधार प्रन्यास (एनयायटी) कडून अनुदान	७३.००	०.८७%
६.	नागपूर महानगरपालिका (एनएमसी) कडून अनुदान	७३.००	०.८७%
७.	द्विपक्षीय/बहुपक्षीय कर्ज	५१२०.०६	६१.९४%
	एकूण प्रकल्प पूर्णात्वाची किंमत (भूसंपादनाची किंमत व राज्य शासनाचे कर वगळून)	८३७६.०६	१०० %
८.	महाराष्ट्र शासनाकडून राज्य करांकरीता दुर्यम कर्ज	१८९.००	
९.	नागपूर सुधार प्रन्यास (राज्य करांकरिता अनुदान)	७८.००	
१०.	नागपूर सुधार प्रन्यासचे भूसंपादनाकरीता योगदान	२८३.००	
११.	नागपूर महानगरपालिकेचे भूसंपादनाकरीता योगदान	३६९.००	
	एकूण प्रकल्प पूर्णत्व किंमत	९२७९.०६	

परिशिष्ट-ब

राज्य शासन/राज्य शासनाच्या संस्था यांच्या ताब्यातील/मालकीची जमिनीचा तपशील:-

अ.क्र.	विवरण	क्षेत्र (चौ.मी.)
१	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४८ (मॉरीस कॉलेज टी पाईट)	२५३५.७७
२	मौजा धंतोली न.भु.क्र. ९ (मॉरीस कॉलेज ग्रांड)	१९८८९.९
३	मौजा निलडोह ख.क्र. १८ (राज्य राखीव पोली दल)	२६०७००
४	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४७	२२५२.६३
५	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८६४ (महाराष्ट्र पर्यटन विकास महामंडळ)	७२०२
६	मौजा नागपूर न.भु.क्र. १०१ (शासकिय तंत्रनिकेत शाळा)	४६९.६७
७	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४७ (पटवर्धन हायस्कुल खुले क्षेत्र)	१४१४.१२४
८	मौजा भानखेडा न.भु.क्र. १३९५ (शहीद काकडे स्मारक मंदिर)	३१४.९३६
९	मौजा भानखेडा न.भु.क्र. १३९७ (मेयो हॉस्पीटल)	७१३.८७
१०	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४७ (पटवर्धन हायस्कुल)	६०८.२१३
११	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४८ (मॉरीस कॉलेज टी पाईट)	२६१७.६५८
१२	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८४८ (जागतीक बँक प्रकल्प, सार्वजनिक बांधकाम विभाग)	३३२०.४३०
१३	मौजा धंतोली न.भु.क्र. ४९९ (मेडीकल कॉलेज कॉर्ट्स)	४८१५.५९२७
१४	मौजा भानखेडा न.भु.क्र. १३९७ (मेयो हॉस्पीटल)	१३५.५१५
१५	मौजा नागपूर न.भु.क्र. १०६ (सार्वजनिक बांधकाम विभाग कॉटन मार्केट)	३२८०.०५
१६	मौजा नागपूर न.भु.क्र. १०१ (तंत्रनिकेत शाळा)	७६९.५४४
१७	मौजा आजनी न.भु.क्र. १७१६ (सेंट्रल जेल, अजनी)	४५६.८६
१८	मौजा लेंड्रा न.भु.क्र. १५२२/२६० (सेंट्रल जेल)	५२८०.८२९४
१९	मौजा लेंड्रा न.भु.क्र. २३८, २३९ (पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठ)	३९५०.६७
२०	मौजा इंदोरा न.भु.क्र. ५३३ (डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर हॉस्पीटल जवळील शासकिय जागा)	१५४५.७६२
२१	मौजा धंतोली न.भु.क्र.४९९ (अपंग असोसिएशन)	९४२.५८३
२२	मौजा सिताबर्डी न.भु.क्र. १८६३ (कस्तुरचंद पार्क)	४०८.४५९
२३	मौजा नागपूर न.भु.क्र. ७२० (टेलिफोन एक्सचेंज चौकाजवळील शासकीय जागा)	७८.७५
२४	मौजा नागपूर न.भु.क्र. ७२१ (टेलिफोन एक्सचेंज चौकाजवळील शासकीय जागा)	१३.४०

२५	मौजा धंतोली न.भु.क्र.४९९ (मेडीकल कॉलेज क्वार्टस व अपंग असोसिएशन)	७१.४९७
२६	मौजा सिताबर्डी न.क्र.भु.१८४४ (सिताबर्डी पोलीस स्टेशन)	१७८२.७००
२७	मौजा नागपूर न.भु.क्र. ४९६ (ट्राफिक पोलीस स्टेशन)	३४२.०१५
२८	मौजा नागपूर न.भु.क्र. २३६१ (संत्रा मार्केट)	१९५.०००
२९	मौजा सोमलवाडा (नागपूर) खसरा क्र. २२ न.भु.क्र. ३७१ (सिलिंग लँड)	१५२.४६०
३०	मौजा डिगडोह स.क्र. ९६/२ व ९६/४ (पुष्पक लॉन- राज्य राखीव पोलीस बल गट क्र. ४)	१९४३.५७०
एकूण		३२८२८४.३७४१

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत
(१) ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान व
(२) प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर
या उन्नत मेट्रो मार्ग प्रकल्पास
मान्यता देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

नगर विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : नासुप्र-३३१३/प्र.क्र.४८/नवि-७,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

दिनांक : ३० जानेवारी, २०१४.

संदर्भ : शासन निर्णय क्रमांक : एनआयटी-२२११/प्र.क्र.६४/नवि-७,

मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१२.

प्रस्तावना :

नागपूर महानगर प्रदेशातील वाढती लोकसंख्या आणि वाहनांची संख्या या अनुषंगाने निर्माण झालेली वाहतूक समस्या लक्षात घेता, सार्वजनिक वाहतूक व्यवस्था सक्षम करणे गरजेचे झालेले आहे. नागपूर महानगर शहरातील वाहतूक समस्या निराकरणासाठी करावयाच्या विविध उपाययोजनांपैकी मेट्रो प्रकल्प राबविण्याकरिता नागपूर सुधार प्रन्यासने दिल्ली मेट्रो रेल्वे कॉर्पोरेशनची नेमणूक करून त्याच्याकडून सविस्तर प्रकल्प अहवाल अपेक्षिलेला होता.

दिल्ली मेट्रो रेल्वे कॉर्पोरेशन (डी.एम.आर.सी.) यांनी नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाकरीता तयार केलेल्या सविस्तर प्रकल्प अहवालामध्ये विविध छन्नमार्ग सुचविण्यात आलेले असून त्यामध्ये "मार्गिका क्रमांक- १: ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान" व "मार्गिका क्रमांक- २: प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर" या उन्नत मेट्रो रेल्वे मार्गिकांचा समावेश आहे. या अहवालातील तांत्रिक बाबी, व्यवहार्यता आणि आर्थिक निकष यांचा साधकबाधक विचार करून नागपूर सुधार प्रन्यासने ठराव क्रमांक १३/११२० दिनांक २३.०४.२०१३ अन्वये व नागपूर महानगर धालिकेने मुख्य सभा ठराव क्रमांक १७१, दिनांक ११.१०.२०१३ अन्वये सदर उन्नत मेट्रो रेल्वे प्रकल्पामध्ये त्याच्या प्रत्येकी ५% आर्थिक सहभागास मान्यता दिली आहे.

शासनाच्या संदर्भाधीन निर्णयान्वये "नागपूर येथील सिताबर्डी विमानतळ बुटीबोरी या उन्नत मेट्रो रेल्वे मार्गिकेस तत्वतः मान्यता यापूर्वी देण्यात आली होती. तथापि, दिल्ली मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन यांनी प्रस्तावित्यानुसार नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत "मार्गिका क्रमांक- १: ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान" व "मार्गिका क्रमांक- २: प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर" अशा दोन मार्गिकांच्या प्रकल्पास मान्यता देण्याचा प्रस्ताव नागपूर सुधार प्रन्यासकडून शासनाकडे प्राप्त झाला आहे. सदर नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत "मार्गिका

9/2/14

क्र-१ : ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान (उत्तर-दक्षिण मार्गिका)", लांबी - १९.६५८ कि.मी. व "मार्गिका क्र-२ : प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर (पूर्व-पश्चिम मार्गिका)," लांबी १८.५५७ किमी अशा एकूण ३८.२१५ कि.मी. लांबीच्या दोन मेट्रो रेल्वे मार्गिकांचा स्मावेश आहे. सदर "मार्गिका क्र-१ : ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान (उत्तर-दक्षिण मार्गिका)" या मार्गिकेकरिता सन २०१२ च्या दराने अपेक्षित भांडवली खर्च रु.३४३५ कोटी व "मार्गिका क्र-२ : प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर (पूर्व-पश्चिम मार्गिका)" या मार्गिकेकरिता सन २०१२ च्या दराने अपेक्षित भांडवली खर्च रु.३४२७ कोटी असा एकूण रु. ६८६२ कोटी भांडवली खर्च अपेक्षित आहे. सदर दोन्ही मार्गिकांचा प्रकल्प पूर्णत्वासाठीचा अपेक्षित खर्च रु.८६८० कोटी आहे. वरील प्रमाणे प्रस्तावित नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत "मार्गिका क्रमांक- १: ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान" व "मार्गिका क्रमांक- २: प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर " या उन्नत मेट्रो रेल्वे प्रकल्पास मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. या संदर्भात सर्वकष विचारांती शासन पुढील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय :-

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत "मार्गिका क्रमांक- १: ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान" व "मार्गिका क्रमांक- २: प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर " या उन्नत मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या प्रस्तावास सोबतच्या परिशिष्ट-१ मधील तपशिलानुसार पुढील प्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.

१. सदर प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी "नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉपोरेशन लिमिटेड" या नावाने एक स्पेशल पर्पज क्लैंकल (एस.पी.व्ही.) कंपनी स्थापन करण्यास सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-२ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे.
२. 'नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉपोरेशन लिमिटेड' या कंपनीस सदर प्रकल्प अंमलबजावणी संबंधातील अधिकार दिल्ली मेट्रो रेल कॉपोरेशन (डी.एम.आर.सी.) च्या धर्तीवर देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. तसेच सदर स्पेशल पर्पज क्लैंकल कंपनी स्थापन होई पर्यंत नागपूर सुधार प्रन्यासला सदर प्रकल्पासाठी कार्यान्वयीन संस्था म्हणून नियुक्त करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
३. नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पामध्ये केंद्र शासनाचा २०% वित्तीय सहभाग, राज्य शासनाचा २०% वित्तीय सहभाग व नागपूर महानगरपालिका आणि नागपूर सुधार प्रन्यास यांचा प्रत्येकी ५% (असा दोघांचा एकूण १०%) वित्तीय सहभाग व उर्वरित ५०% कर्ज वा इतर स्रोताद्वारे निधी उभारणी या वित्तीय सहभागाच्या ढाचास मान्यता देण्यात येत आहे.
४. सदर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पासाठी निधी उभारणी ढाच्यातील राज्यशासनाच्या २०% सहभाग हिस्सामध्ये शासकीय जमिनीची किंमत धरून प्रकल्पासाठी आवश्यक असलेली शासकीय जमिन प्रचलित मुल्यांवर "नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉपोरेशन लिमिटेड" या एस.पी.व्ही. (SPV) कंपनीकडे वर्ग करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

५. नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांतर्गत एकूण आर्थिक खर्चातील नागपूर महानगरपालिका व नागपूर सुधार प्रन्यास यांच्या प्रत्येकी ५% हिश्याची रक्कम "नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉमरेशन लिमिटेड" या एस.पी.व्ही. कडे वर्ग करावी असे नागपूर सुधार प्रन्यास आणि नागपूर महानगरपालिका यांना निर्देश देण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

६. सदर प्रकल्पाचे वित्तीय स्रोतांच्या नियोजनाबाबतच्या सोबतच्या परिशिष्ट-३ नमूद केलेल्या स्रोतांना मान्यता देण्यात येत आहे आणि सदर स्रोतातून नागपूर सुधार प्रन्यास व नागपूर महानगरपालिका यांना प्राप्त होणारा निधी त्यांनी त्यांच्या स्तरावर एका वेगळ्या "नागरी वाहतूक निधी" मध्ये ठेवून त्याचा विनियोग सदर प्रकल्पासाठी करावयाच्या अर्थसहाय्याचे प्रदान करण्यासाठी तसेच प्रकल्पाच्या कर्जाची परतफेड करण्यासाठी सदर प्रकल्पाकरिता स्थापन केलेल्या एस.पी.व्ही कंपनीकडे वर्ग करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

७. नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प केंद्रीय मेट्रो अधिनियमाच्या तरतूदीखाली राबविण्यात येणार असल्याने सदर मेट्रो रेल्वे सेवेसाठी सोबतच्या परिशिष्ट-४ मध्ये नमूद केल्यानुसार प्रवासी भाडे दरास तत्वतः मान्यता देण्यात येत आहे. सदर भाड्यामध्ये ठरावीक कालावधी नंतर आवश्यकते प्रमाणे सुधारणा करण्याचे अधिकार केंद्रीय मेट्रो अधिनियमाच्या तरतूदीनुसार स्थापन करावयाच्या भाडे निश्चिती समितीकडे ठेवण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

८. नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या वर उल्लेखित दोन्ही मार्गिकांचे एकत्रित प्रस्ताव केंद्र शासनाकडे मंजूरीस्तव सादर करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

९. नागपूर शहरात मेट्रो रेल्वे प्रकल्प राबविण्यासाठी "The Metro Railways (Construction of works) Act, १९७८" लागू करण्यासाठी केंद्र शासनाकडे महाराष्ट्र शासनाने विनंती करण्यास व या संदर्भात महाराष्ट्र शासनाच्या वतीने नागपूर सुधार प्रन्यासद्वारे केंद्रशासनाकडे पाठपुरावा करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

१०. सदर मेट्रो रेल्वे प्रकल्प राबविण्यासाठी केंद्र शासन व रेल्वे प्रशासनाशी आवश्यक तो पत्र व्यवहार करण्यास व केंद्र शासनाकडून त्यांच्या सहभाग हिश्याची २०% निधी मिळविण्यासाठी नागपूर सुधार प्रन्यास/ सदर एस.पी.व्ही कंपनीला प्राधिकृत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

११. नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या दृष्टीकोनातून आवश्यक निर्णय घेण्यासाठी, सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-५ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे, उच्चाधिकार समिती (High Power Committee) गठित करण्यास व सदर उच्चाधिकार समितीच्या कार्यकक्षेस मान्यता देण्यात येत आहे.

१२. सदर प्रकल्पास निकडीचा सार्वजनिक प्रकल्प व महत्वपूर्ण नागरी वाहतूक प्रकल्प म्हणून घोषित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

9wz

हा शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.२(५)१४४४ दिनांक ६.०१.२०१४ व
वित्त विभाग अनौपचारीक संदर्भ क्र.४/२०१४/व्यय-३, दिनांक ८.०१.२०१४ अन्वये प्राप्त अभिप्रायांचा
विचार करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

गवर्नर
३०.७.२०१४
(एस. के. सालीमठ)
उपसचिव, महाराष्ट्र राज्य

प्रति,

मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.

मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

मा. राज्यमंत्री (नवि) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व बन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

अपर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

अपर मुख्य सचिव (वित्त), वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

प्रधान सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

सचिव (विशेष प्रकल्प), सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

सचिव, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र विमानतळ कंपनी.

विभागीय आयुक्त, नागपूर विभाग, नागपूर.

पोलिस आयुक्त, नागपूर.

सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर

आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर.

जिल्हाधिकारी, नागपूर.

महाव्यवस्थापक, मध्य रेल्वे, मुंबई.

विभागीय रेल्वे प्रबंधक, मध्य रेल्वे, नागपूर.

विभागीय रेल्वे प्रबंधक, दक्षिण-पूर्व मध्य रेल्वे, नागपूर.

महाव्यवस्थापक, नागपूर महानगर परिवहन महामंडळ मर्यादित, पुणे.

सह सचिव, नगर रचना, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

संचालक, नगर रचना, मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे.

उप सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.

कार्यासन अधिकारी (नवि-२६), नगर विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

निवड नस्ती (नवि-७).

परिशिष्ट-१
नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांगत मेट्रो रेल्वे मार्गिकांचा तपशील

विवरण	स्थानके	जमिनीच्या वर (उन्नत) लांबी (कि.मी.)	जमिन पातळीवर लांबी (कि.मी.)	एकूण लांबी (कि.मी.)
मार्गिका क्र-१: ऑटोमोटीव्ह चौक ते मिहान (उत्तर-दक्षिण मार्गिका)	जमिन पातळीला - २ व जमिनीच्या वर-१५	१५.०५८	४.६०	१९.६५८
मार्गिका क्र-२: प्रजापतीनगर ते लोकमान्यनगर (पूर्व-पश्चिम मार्गिका)	जमिनीच्या वर-१९	१८.५५७	०००	१८.५५७
		३३.६१५	४.६०	३८.२१५

परिशिष्ट-२

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीसाठी स्थापन करावयाच्या स्पेशल परपज व्हेहीकल (एस.पी.व्ही.) ची संरचना :

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीकरिता नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर महानगरपालिका, राज्य शासन व केंद्र शासन यांचा आर्थिक सहभाग असलेली “नागपूर मेट्रो रेल्वे कॉर्पोरेशन लिमिटेड” या नावाने स्थापन करावयाच्या स्पेशल परपज व्हेहीकल कंपनीचे संचालक म्हणून खालील प्रतिनिर्धार्चा समावेश राहील:-

१. प्रधान सचिव (नवि-१), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन,
२. प्रधान सचिव (वित्त), वित्त विभाग, महाराष्ट्र शासन
३. प्रधान सचिव (नवि-२), नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन
४. सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास
५. महापालिका आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका
६. व्यवस्थापकिय संचालक, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी
७. केंद्र शासनाचे नामनिर्देशित अधिकारी- ५

वर प्रस्तावित संचालक हे नियोजित एस.पी.व्ही कंपनीसाठी भागधारक असतील. सदर प्रस्तावास मान्यता देतांना केंद्र शासन ज्या संचालकांचा अंतर्भव या एस.पी.व्ही. कंपनीमध्ये समाविष्ट करण्याचा आदेश देईल, त्यांचा समावेश करण्यात येईल.

Q.W.Y

परिशिष्ट- ३

[I] नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पासाठी निधी उभारण्यासाठी निश्चित करण्यात आलेले आर्थिकस्त्रोत -

- (i) मेट्रो मार्गिकाच्या दोन्ही बाजूस ५०० मी. अंतरापर्यंत येणा-या जमीनीवर अधिमुल्य आकारून ४ चटईक्षेत्र निर्देशांकाच्या मर्यादेन अतिरिक्त चटईक्षेत्र निर्देशांक (एफ.एस.आय.) देण्याची तरतूद विकास नियंत्रण नियमावलीत करून त्यानुसार अधिमुल्याची रक्कम संबंधीत नियोजन प्राधिकरणाने वसूल करणे व त्यापैकी ५०% रक्कम पांयाभूत सुविधांच्या सुधारणांसाठी स्वतःकडे ठेवून घेऊन उर्वरित ५०% रक्कम सदर प्रकल्पासाठी नियुक्त एसपीक्ही यांस देणे.
- (ii) शासन अधिसूचित करेल असे महत्वपूर्ण नागरी वाहतूक प्रकल्प राबविण्यात येणाऱ्या शहरात महाराष्ट्र प्रादेशिक नियोजन व नगररचना अधिनियम, १९६६ च्या तरतूदीनुसार आकारण्यात येणारे विकास शुल्क १००% पर्यंत वाढ करून आकारण्याविषयी कायद्यात तरतूद करणे व त्यानुसार वसूल होणारी वाढीव रक्कम अशा प्रकल्पासाठी वापरणे.
- (iii) शासन अधिसूचित करेल असे महत्वपूर्ण नागरी वाहतूक प्रकल्प राबविण्यात येणाऱ्या महानगरपालिका क्षेत्रात मुंबई मुंद्राक अधिनियम, १९५८ अन्वये स्थावर मालमत्तेचे अनुक्रमे विक्री, देणगी व फलोपभोग गहाण यावरील संलेखावर बसवायच्या मुद्रांक शुल्कासोबतच जमीनी व इतर स्थावर मालमत्तेचे विक्री किंवा देणगीच्या बाबतीत अशा रितीने स्थित असलेल्या मालमत्तेच्या मुल्यांवर व फलोपभोग गहाणाच्या संलेखाच्या बाबतीत संलेखात मांडण्यात आलेल्या संलेखाद्वारे सुरक्षित रक्कमेवर १% अधिभार लावण्याची तरतूद महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमात करून अशा प्रत्यक्षे जमीनी व इतर स्थावर मालमत्तेचे अनुक्रमे विक्री, देणगी व फलोपभोग गहाण संलेखाच्या नोंदणीच्या वेळी सदर अधिभाराची रक्कम संबंधित जिल्हा उपनिवंधकांनी वसूल करणे व शासनाने यामाध्यमातून वसूल झालेल्या रक्कमेएवढे अनुदान संबंधित महानगरपालिका किंवा संबंधित महत्वपूर्ण नागरी वाहतूक प्रकल्पासाठी नियुक्त एसपीक्ही यांस देणे.
- (iv) मेट्रो रेल्वे स्टेशन व कार डेपोंच्या जागेंचे व्यावसायिक वापरास परवानगी देणे व त्यानुसार विकसनाद्वारे प्राप्त होणारे उत्पन्न प्रस्तुत प्रकल्पासाठी वापरणे.
- (v) मेट्रो रेल्वे स्टेशन येथील जाहिरात व पार्किंगपासून मिळणारे उत्पन्न सदर प्रकल्पासाठी वापरणे.

[II] सदर स्त्रोतातून संबंधित नियोजन प्राधिकरणांना प्राप्त होणारा निधी त्यांनी त्यांच्यास्तरावर एका वेगळ्या "नागरी वाहतूक निधी" मध्ये ठेवून त्याचा विनियोग सदर प्रकल्पासाठी करावयाच्या अर्थसहाय्याचे प्रदान करण्यासाठी तसेच प्रकल्पाच्या कर्जाची परतफेड करण्यासाठी वर उल्लेखिलेल्या एसपीक्ही कंपनीकडे नियमितपणे वर्ग करण्यासाठी करावयाचा आहे. सदर कर्ज परतफेडीसाठी नागरी वाहतूक निधी कमी पडल्यास नागपूर महानगरपालिका व नागपूर सुधार प्रन्यासच्या इतर स्त्रोतातून त्यासाठी निधी उपलब्ध करून द्यावयाचा आहे.

परिशिष्ट- ४

नागपूर मेट्रो रेल्वेकरिता विहीन प्रवासी भाडे :-

नागपूर मेट्रो रेल्वेसाठी सन २०१८-१९ चा भाडे तक्ता खालीलप्रमाणे राहील:-

अ.क्र.	अंतर (कि.मी.)	भाडे (रुपयात)
१.	०-२	१५
२.	२-४	१९
३.	४-६	२३
४.	६-९	२८
५.	९-१२	३०
६.	१२-१५	३४
७.	१५-१८	३६
८.	१८-२१	३९
९.	२१ पेक्षा जास्त	४१

परिशिष्ट-५

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाठी उच्चाधिकार समितीची रचना व कार्यकक्षा

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या अंमलबजावणीच्या दृष्टीकोनातून आवश्यक निर्णय घेण्यासाठी शासनातर्फे गठित उच्चाधिकार समिती (High Power Committee)ची रचना पुढीलप्रमाणे राहील:-

क्रमांक	उच्चाधिकार समितीचे सदस्य	
१	मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय मुंबई- ३२	अध्यक्ष
२	अप्पर मुख्य सचिव, महसुल विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
३	अप्पर मुख्य सचिव, गृह विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
४	अप्पर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
५	अप्पर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
६	प्रधान सचिव नगर विकास विभाग (१), मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
७	प्रधान सचिव, नगर विकास - (२) मंत्रालय मुंबई - ३२	सदस्य
८	विभागीय आयुक्त, नागपूर	सदस्य
९	आयुक्त, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर	सदस्य

क्रमांक	उच्चाधिकार समितीचे सदस्य	
१०	पोलिस आयुक्त, नागपूर	सदस्य
११	व्यवस्थापकिय संचालक, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी	सदस्य
१२	जिल्हाधिकारी, नागपूर	सदस्य
१३	विभागीय रेल्वे प्रबंधक, मध्य रेल्वे, नागपूर	सदस्य
१४	विभागीय रेल्वे प्रबंधक, दक्षिण-पूर्व मध्य रेल्वे, नागपूर	सदस्य
१५	सभापती, नागपूर सुधार प्रन्यास, नागपूर	सदस्य सचिव

नागपूर महानगर प्रदेशात मेट्रो रेल्वे या प्रकल्पांशी संबंधित सहकार्य अपेक्षित असलेल्या राज्यशासनाच्या कोणत्याही विभागाच्या कोणत्याही अधिकाऱ्यास सदर उच्चाधिकार समितीच्या बैठकीसाठी आवश्यकतेप्रमाणे बोलविण्याचे अधिकार सदर समितीस राहतील.

नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या उच्चाधिकार समितीची कार्यकक्षा पुढीलप्रमाणे राहील :-

- नागपूर मेट्रो रेल्वे उभारणे व परिचलन करणे या संबंधातील धोरणात्मक बाबीवर निर्णय घेणे.
- नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पासंदर्भात जमीन वापर बदल, वाढीव चटईक्षेत्र निर्देशांक व तदनुंबंगीक सवलती देण्यासंदर्भात निर्णय घेण्याकामी शासनास उचित शिफारसी करणे.
- नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पास राज्य शासनाचा देय हिस्सा वितरित करण्यासाठी निर्देश देणे.
- नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पाच्या विस्तृत प्रकल्प अहवालात नमूद केल्याप्रमाणे अथवा आवश्यकतेप्रमाणे इतर आर्थिक पर्यायांच्या अंमलबजावणीसाठी शासनास शिफारसी करणे सदर प्रकल्पासाठी कालबद्ध कार्यक्रम ठरवून त्यांच्या अंमलबजावणीचे सनियंत्रण करणे.
- केंद्र व राज्य शासनाने बेळोवेळी दिलेल्या निर्देशानुसार नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पामध्ये आवश्यक त्या सुधारणा/बदल करून अंमलबजावणीस मान्यता देणे.
- नागपूर मेट्रो रेल्वे प्रकल्पासाठी आवश्यक तसेच सदर प्रकल्पासाठी उभारण्यात येणाऱ्या स्पेशल पर्ज व्हेईकल कंपनीच्या अखत्यारित नसलेल्या बाबीवर निर्णय घेणे.

9/24